

Нээрин төр: “Цэ- идэни дееж”



Подготовила: учитель начальных классов
Манджиева Дельгир Константиновна.
МКОУ «Зургановская СОШ»

Залта- зандн цээһэсн
Зулд деегшэн өргий!
Бээсн хотыннь деежинь
Бурхндан тэвж нерэдий!
Уурта хотыннь деежинь
Ууһн өвкнртэн нерэдий!
Үлдсн шавхр тальвринь
Үрн-садтаһан эдлий!
Аавнр-ээжнрэн күндлия,
Ааһта цээһинь бэрүлий!
Еңсэр чеежэсн тэвсн
Йөрэлинь соңсж байрлий!

Хальмг улсин олин зүсн

ХОТ

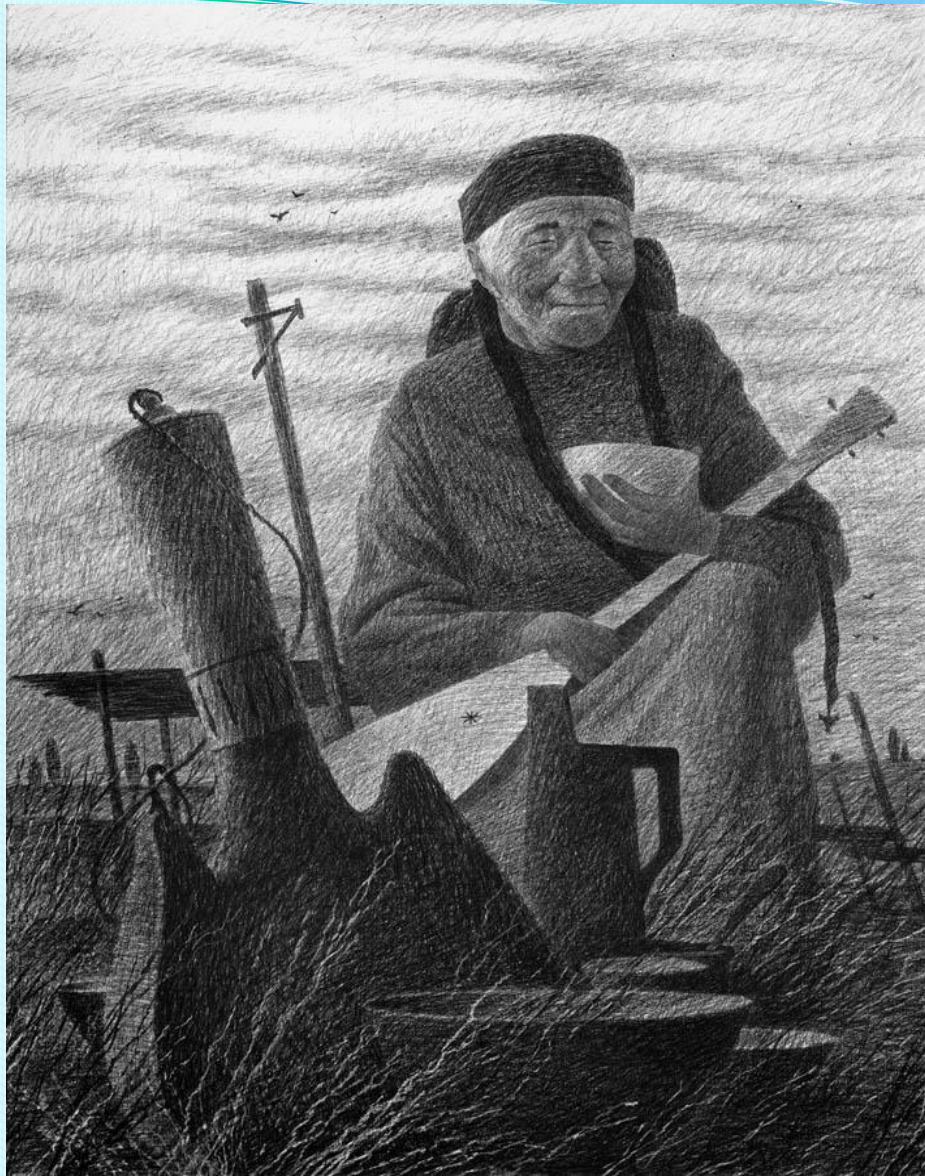


“Өрүн цэ ууһад һархла, керг күцдг» - гиж хальмгуд
келдг.

(Если с утра выпьешь чай, дела исполнятся)

“Сэн күүнэ амн тоста”

(Хороший человек всегда попадает на сытную пищу)



Кроссворд

5



6.



4.



3.



			1	
		2		
		3		
	4			
5				
6				

Кроссворд

5



6.



4.



3.



			1Ц	Ә
2				
3				
4				
5				
6				

Кроссворд

5



6.



4.



3.



			1Ц	Ә
		2У	С	Н
		3		
	4			
5				
6				

Кроссворд

5



6.



4.



3.



		1Ц	Ә
2У	С	Н	
3Ү	С	Н	
4			
5			
6			

Кроссворд

5



6.



4.



3.



		1Ц	Ә
	2У	С	Н
	3Ү	С	Н
4Т	О	С	Н
5			
6			

Кроссворд

5



6.



4.



3.



		1Ц	Ә	
	2У	С	Н	
	3Ү	С	Н	
4Т	О	С	Н	
5Д	а	В	С	Н
6				

Кроссворд

5



6.



4.



3.



		1Ц	Ә	
	2У	С	Н	
	3Ү	С	Н	
4Т	О	С	Н	
5Д	а	В	С	Н
6Х	Ә	Ә	С	Н

«Чай моей бабушки»

Б. Сангаджиева.



Слушай друг мой, песню эту

И на ус себе мотай,

Расскажу я по секрету,

Как варить калмыцкий чай.

Бабушка душистый, вкусный

Чай варила и пила.

Я следила и искусство у нее переняла.

Помню бабушка бывало, чтобы гуще был чаек,

Ложки две муки сначала насыпает в чугунок.

Чаю горстку насыпает, чтобы парился на дне.

Все водою заливает, оставляет на огне.

Варево свое мешает, а потом сидит и ждет.

Соль по вкусу добавляет и лавровый лист кладет.

А когда вода вскипает и белеет пар слегка

Бабка к чаю добавляет сливок, масла, молока.

И опять щербатой ложкой, помешает чай и вот,

Гущи зачерпнув немножко, каплю на язык берет.

Целый час колдует бабка

Не жалеет бабка дров,

Наконец, причмокнет сладко-

Это значит чай готов.

А потом она пирует,

Долго чай из чашки пьет,

Улыбается, смакует

И со лба стирает пот.

“Цэ шингн болвчн-идэни дееж
Цаасн нимгн болвчн-номин көлгн”

“Уух уга бээж жомбасг,
Унх уга бээж жорасг.”

“Цэ самрх дутман зандрдг”

“Халулсн цэ хэрж ирсн күүкн
хойр тоомср уга болдг”

« Чай пить не дрова рубить».

«За чаем, не скучаем – по три чашки выпиваем».

“Коли чаем угощают, значит уважают”.

“Хальмг цэ”

Үгнь Санжин Б.
Айснь Ильцаран В.

Киитн үвлин салькнд.
Шатсн халун нарнд
Ууж ханшго хальмг цэ
У-өргн теегтм бээнэ!

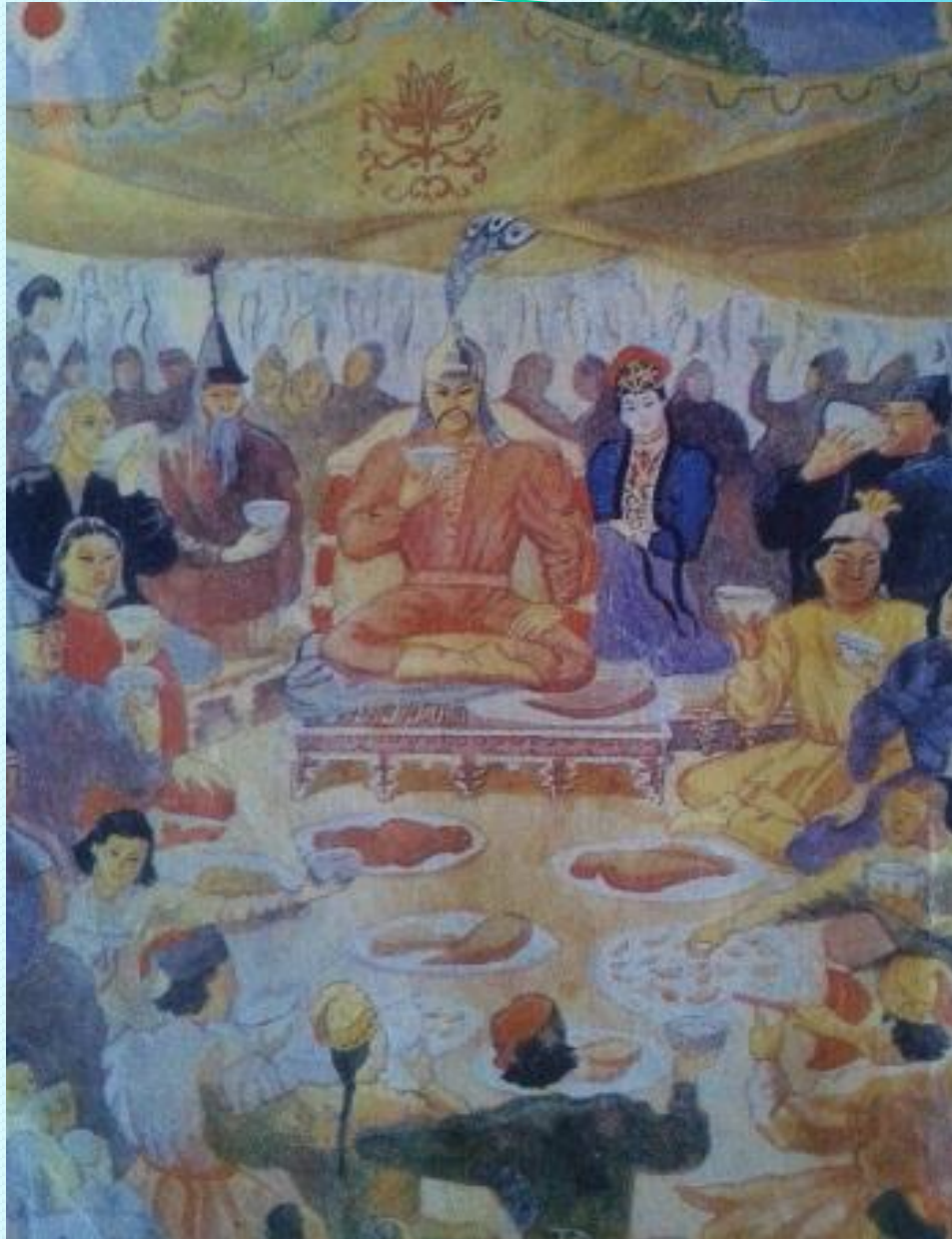
Давтвр. Хальмг цэ /2д. Үстэ, тоста давста.

Хальмг цэ /2д. Ууж ханшго хальмг цэ.

Улан зандн хальмг цээһэн
Эргэд сууһад эдлия
Маңна тиньгр седклэрн
Эңкр Таңһчан байсая!

Хальмг цэеһин туск иим
сээхн үгмүд альд харһна?

«За гидг түлөһөн түлэд,
Зандн улан цэеһөн чанад суув.»





Цэвэрин авъяс.

- 1) Цэ зөв эргүлэд самрдмн. Хальмгуд ю болвчн зөв эргж кенэ.
- 2) Өрүн болһн халун цэвэр дееж бэрдмн. Олн бурхдт нерэдмн.
- 3) Цэ бүтн, кемтрхэ биш ааһд кедмн, цальгрулл уга, невчк дунд кех кергтэ. Мелмлзүлэд кесн цэ цальград, асхрад йовхла бас му йор.
- 4) Цэ уухин өмн барун хариннь нерн уга хурһна үзүр норһад, өөдэн цацад, йөрэл тэвнэ. Дорагшан бас цацдмн.
- 5) Түрүн бүүрлсн һазртан түрүн болж хальмг цэвэр чанх кергтэ.
- 6) Хальмг цэвэр зулг өргдмн. Хойр- һурвн дусал цэ шаһд авад, үүдэр һарһад, өөдэн үүднэ деевр тал цацдмн.
- 7) Дарунь ааһд цэ кеһэд, кен ахднь бэрүлж өгдг.
- 8) Хумха хурһарнь ааһд орулж цэ өгдмн биш. Хумха хурһн энд-тенд юм хушлад йовдгтан бузр гиж тоолгдна.
- 9) Ааһ хойр һарарн чееж тус бэрж цэ өгх кергтэ. Цэ авчах күн бас хойр һарарнь авдмн. Дарунь йөрэл тэвнэ.

Цэвчин йөрөл.

“Идэн чигэн элвг-делвг болад,
Эзнь ут наста болад,
Зурхан зүүлин амулнд багтад,
Мацна тиньгр ханядн-тому уга,
Амулц эдлж болтха!”

“Улан цэ зандрж ,
Уухин дееж болж.
Уусн маднд аршан болж,
Ут нас, бат кишг
Деедс заях болтха!»

“Цэ шингн болвчн-идэни дееж,
Цаасн нимгн болвчн-номин көлгн.
Улан цээһэсн алхцлго
Өмн-өмнкэснь хөөткнь сэн болж,
Цуһар эмтн амулц эдлх болый!”

Тээлвртэ туульс.

Булжах уснд орна,
Бийэн шаталго һарна,
Халун цэ самрна,
Хот түгэчкэд амрна.

Усн мет шиңгн,
Шикр мет әмтәхн.

Деерэс ирсн дерсн-хурсн,
Дорас ирсн элвг хар,
Өңгинь ясдг өл буурл,
Алтынь ясдг амрг цаһан,
Тавынь хээдг тарһн шар

Тээлвртэ туульс.

Булжах уснд орна,
Бийэн шаталго һарна,
Халун цэ самрна,
Хот түгэчкэд амрна.



Усн мет шиңгн,
Шикр мет әмтәхн.

Деерәс ирсн дерсн-хурсн,
Дорас ирсн элвг хар,
Өңгинь ясдг өл буурл,
Алтынь ясдг амрг цаһан,
Тавынь хээдг тарһн шар

Тээлвртэ туульс.

Булжах уснд орна,
Бийэн шаталго һарна,
Халун цэ самрна,
Хот түгэчкэд амрна.



Усн мет шиңгн,
Шикр мет әмтәхн.



Деерэс ирсн дерсн-хурсн,
Дорас ирсн элвг хар,
Өңгинь ясдг өл буурл,
Алтынь ясдг амрг цаһан,
Тавынь хээдг тарһн шар

Тээлвртэ туульс.

Булжах уснд орна,
Бийэн шаталго һарна,
Халун цэ самрна,
Хот түгэчкэд амрна.



Усн мет шиңгн,
Шикр мет әмтәхн.



Деерәс ирсн дерсн-хурсн,
Дорас ирсн элвг хар,
Өңгинь ясдг өл буурл,
Алтынь ясдг амрг цаһан,
Тавынь хээдг тарһн шар .



Би хальмг цэ чаннав.

Бээкрснэ икинъ һалд нернэв.

Хамгин агч ааһс дүүргнэв.

Хээртэ үүрмүдэн цадтлнь тоонав.

Өрмөр услсн цэ.

Өткрэд каңкннад алтрна

Өрүни маңһариг цээһэр

Өөдлсн уурнь талрна.

Хээс дүүргэд чандг

Хээртэ хальмг цэ,

Толһан өвдкүр эмндг,

Хээртэ хальмг цэ,

Идэни дееж болдг

Ик тоомсрта цэ,

Туужин халхд ордг

Туурсн хальмг цэ.



Мана нэр төгсв.
Менд байрта хархий!